

УНИВЕРСИТЕТЪТ КАТО ОБРАЗОВАТЕЛНА ТРИАДА

Триединството на формалното, неформалното и информалното образование по модела на НБУ

д-р Таня Желязкова – Тея

Хоноруван преподавател

Център по публична администрация

Нов български университет

Нашата невероятна съдба

- На прага на 2 типа социално-икономическо развитие.
- В края и началото на 2 века.
- На раздела между 2 хилядолетия.
- В трансформационния период между 2 ери.

Нашият шанс

Разцвет на улесняващите технологии:

Пестят време, но увеличават темпото на
живот, работа и обучение

- PC трансформация
- @ комуникация
- WWW информация
- GSM персонализация
- Facebook манипулация

Нашите улесняващи технологии

Мощен инструментариум, който увеличава скоростта на процесите.

Налага промени в:

- начина на живот;
- начина на работа;
- начина на обучение;
- начина на мислене.

Нашата изследователска мисия

Осмисляне на съвременните реалности за установяването на разбираем и хармоничен жизнен свят, в който би следвало да доминира:

- не еднополюсния модел на глобалния завоевател;
- не двуполусния модел на конфронтацията;
- а балансираната триада между:
 - мултинационални държави ,
 - международно ориентиран частен бизнес,
 - самоинициативни структури на гражданското общество.

Нашата преподавателска мисия

Осмисляне на новата роля на преподавателя:

- не да информира, а да **анализира**;
- не да гносеологизира, а да **методологизира**;
- да владее умениято да **създава нови онтологии**.

Нашата преподавателска работа

ПРЕ-ПО-ДАВАТЕЛ

Какво?

Знания

Иновации

обновява

Смисли

осмислостивява

Ценности

оценносттава

Нашата преподавателска работа

ПРЕ-ПО-ДАВАТЕЛ

Как?

Умения

Поднася ново знание

Провокира мисленето

Препрограмира познавателния процес

Нашата преподавателска работа

ПРЕ-ПО-ДАВАТЕЛ

Защо?

Компетенции

- Обществена потребност – общество на знанието.
- Професионална отговорност – съдбата на студентите.
- Лична удовлетвореност - стимулира и вдъхновява (като аниматор) и посредничи (като фасилитатор) в лабиринтите на познавателния процес.

Непризнатата образователна триада

1972 г.

Международната комисия за развитие на образованието към ЮНЕСКО

Доклад за образованието днес и утре, в който са дадени официални дефиниции за формално, неформално и информално образование.

Според авторите на доклада:

- 1) **формално образование** е „йерархично структурираната и хронологично подредената образователна система“;
- 2) **неформално образование** е „всяка образователна дейност извън установената формална система – функционираща отделно или като съществена част от по-обща дейност – която има за цел да служи на идентифицирани учащи и за определени образователни цели“;
- 3) **информалното образование** е “съпровождащо ученето през целия живот, при което всеки индивид усвоява нагласи, ценности, умения и знания от житейския си опит и образователните влияния и ресурси в своята среда”.

Непризнатата образователна триада

2000, Брюксел

МЕМОРАНДУМ ЗА НЕПРЕКЪСНАТО ОБРАЗОВАНИЕ

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО

НЕПРЕКЪСНАТО ОБРАЗОВАНИЕ – ВРЕМЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ

Има три основни категории целенасочена образователна дейност:

- **Формално образование** – реализира се в официалните институции за образование и обучение и крайният му резултат са признатите дипломи и удостоверения за квалификации.
- **Неформално образование** - реализира се паралелно с основните образователни и квалификационни системи и обикновено не завършва с издаването на официален сертификат. То може да се осъществи на работното място или чрез дейността на граждански дружества и организации, или в групи като младежки организации, профсъюзи и политически партии. Може да се реализира и чрез организации и услуги, създадени за допълване на формалното образование - музикални, театрални или спортни класове, или частни уроци за подготовка за изпити.
- **Информално образование** – естествено съпровожда живота на всеки. За разлика от формалното и неформалното, това образование не е задължително и организирано, и даже може да не се осъзнава от самите индивиди като начин за получаване на част от техните знания и умения.

Непризнатата образователна триада

2004

Terminology of European education and training policy. A selection of 100 key terms

- **formal learning (36, p. 85)**

Learning that occurs in an **organised and structured environment** (e.g. in an education or training institution or on the job) and is explicitly designated as learning (in terms of objectives, time or resources). Formal learning is intentional from the learner's point of view. It typically leads to **validation and certification**.

- **non-formal learning (64, p. 133)**

Learning which is embedded in planned activities not explicitly designated as learning (in terms of learning objectives, learning time or learning support). Non-formal learning is **intentional from the learner's point of view**.

- **informal learning (40, p. 93)**

Learning resulting from daily activities related to work, family or leisure. It is not organised or structured in terms of objectives, time or learning support. Informal learning is in most cases unintentional from the learner's perspective.

Непризнатата образователна триада

Official Journal C 111, 6.5.2008

The European Qualifications Framework for Lifelong Learning Descriptors defining levels in the European Qualifications Framework (EQF)

Why does the EQF use learning outcomes?

Shifting the focus to learning outcomes

- supports a better match between the needs of the labour market (for knowledge, skills and competences) and education and training provision
- **facilitates the validation of non-formal and informal learning**
- facilitates the transfer and use of qualifications across different countries and education and training systems.

Непризнатата образователна триада

2009, European Centre for the Development of Vocational Training [CEDEFOP](#)

Европейски насоки за валидиране на неформално и информално обучение

Според дефинициите в насоките можем да разграничим:

- **Формално обучение:** Има се в предвид, че обучението се предлага сред организирани структури (като формална институция за образование и обучение или институция за работни места) и е със силно структурирано съдържание (в целите си, времево и от гледна точка на ресурси). Формалното обучение е с фокус върху учещия се и съответно приключва с вземането на диплом или друга призната квалификация.
- **Неформално обучение:** интегрирано е между планирани дейности, дори да не са специфично обозначени като обучителни дейности (в целите, времето и ресурсите). Неформалното образование не дава документи или сертификати за присъствие на обучаващия.
- **Информално обучение:** такова обучение е непланирано, съпътстващо ежедневието ; може да бъде свързано с работа, семейство или свободно време. Също така не е и организирано, нито пък структурирано. В повечето случаи не е фокусирано върху частта обучение.

Непризнатата образователна триада

2010 Становище относно термина “информално учене (образование)” на Институт за български език при БАН

- “терминът *самостоятелно учене* заблуждаващ с езиковата си форма и поради това употребата му не е препоръчителна”.
- “терминът *информално учене (образование)* е съотносителен на тези два термина (формално и неформално образование) и поради тази причина той е системен ... основен критерий за преценка на правилността на един термин”.
- “необходимостта от съобразяване с тенденцията към интернационализация на терминологията”.
- “препоръчваме употребата на термина *информално учене (образование)* с уговорката, че тази употреба трябва да се съпровожда с ясно обяснение на значението му”.
- Терминологични бележки:
Терминът “самостоятелно учене”, възприет като превод на информалното образование в български нормативни актове (виж Национална стратегия за учене през целия живот (УЦЖ) за периода 2008-2013 година, където има две различни дефиниции на самостоятелното учене), по своя обем обхваща само част от обема на термина “информалното образование”.

Непризнатата образователна триада

16.05.2012

ИНФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ИНТЕРНЕТ

- INFORMAL EDUCATION 31 200 000
- ИНФОРМАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ 21 600
- ИНФОРМАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ 3 230
- *Резултати от търсенето (на български език):*

[Информално образование |](#)

iii-bg.org/blog/?cat=5 - [Кеширана версия](#)

12 февр. 2012 – Ако търсите в интернет на български език “информално образование”, ще попаднете погрешно на неформалното образование.

[500 думи за ИНФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ |](#)

iii-bg.org/blog/?p=146 - [Кеширана версия](#)

5 Дек 2011 – Ако търсите в интернет на български език “информално образование”, ще попаднете погрешно на неформалното образование.

[ИИИ |](#)

iii-bg.org/blog/?page_id=37 - [Кеширана версия](#)

Развиване и утвърждаване на духовните ценности чрез стимулиране на иновативното мислене, характерно за *информалното образование*, като ...

Наченки за признаване

14 февруари 2012 г.

ПРОЕКТ

ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

- **Чл. 6.** Системата на предучилищното и училищното образование осигурява условия за:
 3. валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и чрез **информално учене**.
- **Чл. 23.** (1) Държавните образователни стандарти по чл. 22, ал. 2, т. 1, 2, 3 и 4 и Националната квалификационна рамка се синхронизират в частта ѝ за предучилищното и училищното образование.
 - (3) Националната квалификационна рамка има за цел да подпомогне мобилността на гражданите, като осигури условия за прозрачност на придобитото образование и квалификации и улесни признаването на резултатите от формалното образование, от неформалното обучение и от **информалното учене**.
- **Чл. 165.** (1) Валидирането е оценяване и признаване на съответствието между компетентности, придобити чрез неформално обучение и **информално учене**, и изискванията за завършване на клас, етап или степен на образование и/или за придобиване на професионална квалификация, и издаване на съответния официален документ с цел:
 1. **достъп до образование** в училищата от системата на предучилищното и училищното образование;
 2. **достъп до обучение за придобиване на професионална квалификация;**
 3. **улесняване на достъпа до пазара на труда.**
 - (3) **Информално учене е неинституционализирано, неорганизирано и несистематизирано натрупване на компетентности в живота на човека.**
- **Чл. 300.** (1) В системата на предучилищното и училищното образование се събират следните такси в размери, определени с тарифа на Министерския съвет за:
 6. валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение и **информално учене**; таксата се определя в зависимост от вида на валидирането и включва разходите за проверка на внесените документи и за провеждането на изпитването;

Накратко за информалното образование

- научаване чрез правене (learning by doing) и преживяване;
- постоянен поток от персонални иновации;
- ориентирано към развитие на т. нар. меки умения;
- резултати, насочени към:
 - избор на посока в живота;
 - разширяване на познавателните хоризонти;
 - развиване на социални умения;
 - активно гражданство;
 - интеграция в обществото.

Нашата представа за образователната триада

Образователната пирамида

Желязкова (Тея), Таня. Образователната пирамида. -
Иновации в обучението и познавателното развитие.
Образование и технологии, 2010, бр. 1 и на CD.

Нашият принос към Образователната триада

Съпоставителната таблица

Желязкова – Тея, Таня. Информалното образование – необходим инструмент в обществото на знанието. В: Общество на знанието и хуманизмът на XXI век. Осма национална научна конференция с международно участие. С., 2010, 540-548.

НБУ като образователна триада

- **Формално образование**
 - Образователни степени – бакалавър, магистър и доктор.
 - Minor-програми
- **Неформално образование**
 - Центрове за продължаващо обучение.
 - Курсове по изкуства (сертификат).
 - Спортни курсове.
- **Информално образование**

НБУ като образователна триада

- **Информално образование**

- Библиотека
- Издания
- Академични лекции
- Конференции
- Презентации
- Университетски театър
- Майсторски класове
- Танцови и музикални формации
- Ревюта
- Киноклуб
- Музей
- Галерия – изложби
- Летни академии
- Командировки
- Научноизследователска дейност
- Научна популяризация
- Учебни и методически ръководства
- Иновативна дейност
- Практика
- Семинари
- Курсове

- **Образователната триада на НБУ - Годишна награда на Ректора**

НБУ като иновационна институция

Хармонизиране на Образователната триада

- Свободен избор на курсове.
- Съставяне на индивидуални програми.
- Дистанционно обучение.
- Електронно обучение.
- Продължаващо обучение.
- Международна студентска мобилност.
- Практическо обучение чрез преживяване.
- Стажове в трите сектора – държавен, частен и неправителствен.
- Валидиране на знания, умения и компетенции, получени чрез неформално и информално обучение по време на стажа – 12 кредита.

Нашият принос в литературата

- **Желязкова (Тея), Таня.** Информалното образование като значим елемент от образователната триада. – Стратегии на образователната и научната политика, 2010, бр. 2, 164-180.
- **Желязкова (Тея), Таня.** Образователната пирамида. - Иновации в обучението и познавателното развитие. Образование и технологии, 2010, бр. 1 и на CD.
- **Желязкова (Тея), Таня.** Образованието на новия век – виртуално и информално. – е-Обр@зов@ние, бр. 39, декември 2010.
- **Желязкова (Тея), Таня.** Информалното образование – необходим инструмент в обществото на знанието. В: Общество на знанието и хуманизмът на XXI век. Осма национална научна конференция с международно участие. С., 2010, 540-548.
- **Желязкова - Тея, Таня.** Новата информална среда и идентичността на подрастващите. В: Националната идентичност – съвременен социален контекст и етични рамки. Сборник статии. Институт за изследване на обществото и знанието, БАН, 2011, 238 – 248.
- **Желязкова - Тея, Таня.** Многообразието на информалното образование. - Многообразие в единството, 2011, 2, История и съвременност, СУБ, 103-109.

Нашият общ интелектуален принос

Теоретично обосноваване на необходимостта от налагане в научно обръщение на термина „информално образование“ като част от оборотния речник на българските институции, който се нуждае от уточняване, усъвършенстване и по-голяма научна целесъобразност по отношение на образователната триада: формално, неформално и информално образование.

Необходимата перспектива

- Използването на информалното образование като средство за мотивиране и повишаване на интереса към формалното образование и потребността от повишаване на образованието.
- Признаване на информалното образование като основен въпрос в политиката за обучение през целия живот не само в Европа, но и в България.
- Валидиране на знанията, уменията и компетенциите, постигнати и развити чрез информалното образование като вход за по-висока степен на образование (професионални училища и университети) или получаване на професионална квалификация за определено работно място (професионални учебни центрове на работодатели), което е форма на доближаване на образованието до реалните потребности на пазара на труда.
- **Необходимост от намеса на НБУ в тези процеси.**

Начало на дискусия по темата

Няма нищо по-конструктивно
от
конструктивната критика.

Благодаря Ви!

Наистина Ви благодаря и Ви пожелавам

- Прекрасни студенти,
- перспективни идеи
- престижни публикации
- професионална удовлетвореност!